

Obertniki, fabrikanti in rokodelci v Teržiču.

Javalne de bi se kje na svetu tak kraj našel, de bi se vsi njegovi prebivavci od perviga do zadnjiga obertništva takó čversto deržali, kakor ravno v Teržiču. Mislimo, de bomo svojim radovednim bravcam vstregli, če jim povémo koliko obertnikov, fabrikantov in rokodelov Teržič preživi, namreč:

2 ólarja; 2 katonfabrikanta; 1 farbarja; 32 čevljarjev, od katerih 15 mojstrov otročje in ženske čevlje le za prodaj izdeljujejo, in jih na léto okoli 200,000 parov prodajo; 9 usnjarjev; 1 podplatarja; 2 kolarja; 2 glavnika; 10 nogavičarjev, kateri čez 24,000 parov nogovic izdelajo in jih večidel na Štajarsko spečajo; 8 šivarjev ali krajačev; 3 klobučarje; 3 tesarje; 3 sodarje; 9 kosárjev; 2 jeklarja; 2 sedlarja; 2 kupca; 1 žebelarja; 3 kovače; 4 mizarje; medopeka (lectarja); 2 tergovca, ki z železom kupčujeta; 5 mjarjev; 5 mesarjev; 1 kotlarja; 1 solarja; 1 nogovicovaljarja; 1 pilárja; 2 urarja; 1 čubežnarja; 3 malnarje; 6 teržcov, ki z deželnimi pridelki kupčujejo; 2 verigarja; 1 teržca, ki z voskam in volno kupčuje; 2 irharja; 3 ključarje; 1 orglarja; 1 žito- in vinskiga kupca, 1 žebloprodajavca; 1 lončarja in pa 1 mokaarja.

Razun imenovanih obertnikov je v Teržiču tudi 15 pekov; 2 baratavca s prešiči; 5 kerčem, kjer ól, 11, kjer zganje, 15 pa, kjer vino točijo; 2 branjevca; 1 odpravitelja kupčiskiga blagá; 1 dimnikarja; 1 kavarja; 1 kupca razniga blagá in 1 brijarja.

Kakó dolgo še ne bomo lažnivosti svojiga pravopisa slovó dali?

(Dalje.)

Iz tega se tedej izhaja leta druga poglavitna vladina pravopisa namreč:

II. Kader je izréka kake besede *nerazločna*, jo piši takó, kakor nje *izhaja*, ali pa nje *sklanjanje* kaže. Tode dobro je pomniti, de le tedej je po izhaji ali sklanjanji pisati, kader je izréka kake besede *nerazločna*, nikoli pa kader je dosti *razločna*. Tako postavim, de pri besedi *moš* izréka končniga soglasnika sicer *nerazločna*, in le iz nje sklanjanja se zamore spoznati, de se mora *moš*, ne pa *moš* pisati; tode grozno napčino bi bilo, tukej še dalje iti, in postavim tudi besede: *moško*, *moštvo* i. t. d. zató ker se od besede *moš* izhajajo, z mehkim soglasnikom pisati; zakaj pri téh poslednjih besedah izréka ni več *nerazločna*, ampak popolnoma *razločna*, kér je očitno, de se š tukej terdo namreč *mošav*, *moštvo* izreče; kakor to tudi ena posebna vladina slovne poterdi, po kateri se š, š pred terdim soglasnikom vselej v s in š spremenita. Torej še enkrat rečem: le pri dvomljivi ali *nerazločni* izreki se je po izhaji ali sklonitvi besedi ravnati; — če pa le eno stopnjo dalje grémo in le eno ali drugo besedo samo zavolj izhaje ali sklanjanja drugači pišemo, kakor pa jo izrečemo, zaidemo spet v zmešnjavo sedajnega pravopisa, in moramo, če hočemo skladnost ohraniti — ne le vse besede, ki smo jih dosedaj, ampak zraven njih še množico drugih po izhajanju in sklanjanju drugači pisati. — Ne mislim, de bi se motil, če rečem, de so se naši prvi pisavci gotovo le pri *nerazločni* izreki po izhaji in sklanjanju besedi ravnali; tode nastopni slovoznanci (Grammatiker) so mende hotli modrejše biti, in so dalje šli, in takó so že davno — de z mojstram naših pevcov rečem — *blodbo tmíne goste* v slovensko pisarijo vpeljali.

Pa še ene vladíne, mislim, je za nektere prigoje

treba. Večkrat je namreč izreka ravno tistih besedí pri ljudstvu razna, kér jih nekteri meči, drugi terši ali grobši izrečejo, in od katerih slovna ali nič ne pové, ali pa oboje pripustí. Takó postavim, nekteri izrečejo: *boste*, *lepši*, *obdva*, drugi: *bote*, *levši*, *oba* i. t. d. V taki prigoji, mislim, bi se smela pisavcam prostost dovoliti, zlasti kader slavna nič nedolóči. Vender, mislim, je dobrimu sladu (Geschmack) primerjeno, v takim napadu vselej to preizvoliti, kar je meči ali lepoglasnejí (euphonischer).

(Dalje sledí.)

Prijazni pogovor v šolskih rečéh.

Iz Gorenskiga.

V zadnjih Novícáh nam je sostavek pod napisam: „Prijazni pogovor v šolskih rečéh,“ kaj dobriga nasvetoval. — Resnično bi učiteljski časopis k povzdigi šol in slovenšine veliko veliko pripomogel. —

Zraven drugih potreb, ki jih šole in učeniki krejvavo pogrešajo, je gotovo tudi ta, de bi se učeniki in vsi šolski prijatli v lastnim časopisu bratovsko in prijazno pomenili: kaj in kakó bi za našo slovensko mladost bolje bilo, kakó bi se zavére in protivniki odvernili i. t. d. Davno smo iméli to potrebo tudi pri nas že na jeziku, radi bi jo bili izustili, ko bi se ne bili balí nemškunov preveč splášiti. Zdaj pa, ko so ti že s snegam vred že precéj skopneli in so se že tú in tam slovenske cvetlice vesélo prikazale — smémo svoje potrebe naravnost očitno odkriti. Drugiga zdaj nimamo več za preskerbeti kot to, de bi temu našimu časopisu učéniga pa pošteniga možá za vrednika dobili. Če se bo cena po žepih prejemnikov ravnála, bo prejemnikov gotovo tudi dovolj. Naj bodo naši mili prijatli in vsi rodoljubi lepo prošeni nam pri ti reči z besedo in djanjem domoljubno v pomoč biti! —

A. Praprotnik.

Novičar.

Že pretečeni teden so prišli vojaški inženirji v Ljubljano, de bodo grad premerili, kakó naj se v terdnjavo preuredí; neutegama se bo delati jelo, de bo le delo popred dokončano, in po tem takim se bodo mogli tudi berž ko berž jetniki z grada v delavnišnico pod Ljubljano preseliti. — V nedeljo smo imeli zopet vesel večer v slovenski bravnici; pélo se je in govorilo, česar smo bili vsi zadovoljni; čez vse nas je pa razveselilo, kér smo vidili za slovenšino vnete gospodične na stolico stopiti in krasne reči govoriti ali pa pri glasoviru pétí. Slava jim! Le naprej, takó bo lepó! — Boj, ki ga je naša armada s Pijemontezi 23. dan p. m. pri Novari imela, je bil neizrečeno hud, terpel je od 10. ure dopoldne do terdne noči, bojevali so se kakor oroslani, in padali kakor mušice; kar iz oznanila vojskovoda Radeckiga zvémó, je naša armada dobila 1 bandero, 12 topov, vjetih pijemontežkih vojakov pa 2 do 3 tavžent; ubita sta dva generala; 16 vikših oficirjev je pa ali ubitih ali pa hudo ranjenih, kakor tudi 3 do 4 tavžent mož.

De je tudi naša armada veliko terpela in veliko ljudi zgubila, si lahko mislimo, zató kér ni naših hrabrih vojsakov hotel nihče zadnji, ampak vsak le prvi biti. V četrtek popoldne ob pétih je šel feldmaršal lajtnant Volgemut, pridši kurir iz boriša, čez Ljubljano na Dunaj, in kakor je povédal zavoljo storíbe mirú s Pijemontezi. Bog ga daj! — Kakor se sliši, so Rusí ogerskiga puntarskiga vodja Bema pri Sibinji (Hermannstadt) takó nabili, de jim je komej peté odnesel, njegovo puntarsko derhal pa večidelj vjeli.

Današnjimu listu je pridjan 13. dokladni list.